

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

24 ianuarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor dosarului, recursurile ordinare declarate de către avocatul Barbaroș Mihail în numele părților vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru și de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Liliana, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 24 mai 2021, în cauza penală în privința lui,

Prițcan Gherasim

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 30.10.2017– 30.06.2020.

Instanța de apel: 11.08.2020 - 24.05.2021.

Instanța de recurs: 28.07.2021 – 24.01.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Comrat din 30 iunie 2020, Prițcan Gherasim, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal a fost achitat, întrucât fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

S-a respins acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Gangan Andrei cu privire la încasarea din contul lui Prițcan Gherasim în beneficiul acestuia cu titlu de prejudiciu material suma de 86 885 MDL, prejudiciul material suportat pe parcursul examinării cauzei penale suma de 3950,00 MDL cheltuieli de transport și suma de 2000,00 MDL cheltuieli de asistență juridică, suma de 100 000 MDL drept compensarea prejudiciului moral.

S-a respins acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Bîrsa Stela cu privire la încasarea din contul lui Prițcan Gherasim în beneficiul acestuia cu titlu de prejudiciu material suma de 142 384,55 MDL, prejudiciul material suportat pe parcursul examinării cauzei penale suma de 3950,00 MDL cheltuieli de transport și suma de 2000,00 MDL cheltuieli de asistență juridică, suma de 100 000 MDL drept compensarea prejudiciului moral.

S-a respins acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Zabolotnîi Dumitru cu privire la încasarea din contul lui Prițcan Gherasim în beneficiul acestuia cu titlu de prejudiciu material suma de 89 850,00 MDL, prejudiciul

material suportat pe parcursul examinării cauzei penale suma de 3950,00 MDL cheltuieli de transport și suma de 2000,00 MDL cheltuieli de asistență juridică, suma de 100 000 MDL drept compensarea prejudiciului moral.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a reținut că potrivit actului de sesizare a instanței judecătorești, inculpatul Prițcan Gherasim se învinuiește că a dobândit ilicit bunurile altei persoane prin înșelăciune în atare circumstanțe, în luna noiembrie 2015, Prițcan Gherasim, activând în calitate de director al ÎI „Prițcan Gherasim” cu sediul în s. Cneazevca r-l Leova, având scopul de a însuși bunurile altei persoane, prin înșelăciune, sub pretextul necesității surselor financiare pentru menținerea activității întreprinderii menționate, a impus-o pe partea vătămată Bîrsa Stela, care activa în cadrul ÎI „Prițcan Gherasim” în calitate de vânzătoare, de a contracta în beneficiul lui un credit bancar în sumă de 100 000 MDL, de la B.C. „Moldindconbank” S.A. filiala Leova cu condiția că Prițcan Gherasim v-a rambursa creditul integral. Ulterior, sub pretextul unui presupus neajuns depistat în rezultatul unei inventarieri interne a unității comerciale subordonate ÎI „Prițcan Gherasim”, a refuzat achitarea sumei restante a creditului bancar.

Tot el, în luna ianuarie 2016, Prițcan Gherasim, activând în calitate de director al ÎI „Prițcan Gherasim” cu sediul în s. Cneazevca r-l Leova având scopul de a însuși bunurile altei persoane, prin înșelăciune, sub pretextul necesității surselor financiare pentru menținerea activității întreprinderii menționate, l-a rugat pe Zabolotnîi Dumitru, de a contracta în beneficiul lui un credit bancar în sumă de 87 000,00 MDL de la B.C. „Moldindconbank” S.A. filiala Leova cu condiția că Prițcan Gherasim v-a rambursa creditul integral. Ulterior a refuzat achitarea sumei restante a creditului bancar.

Tot el, în luna iulie 2014, activând în calitate de director al Î.I „Prițcan Gherasim” cu sediul în s. Cneazevca r-l Leova, având scopul de a însuși bunurile altei persoane, prin înșelăciune, sub pretextul înstrăinării unei case de locuit situată în s. Cneazevca r-l Leova, care aparținu-se bunicii soției sale Potângă Maria, la impus pe angajatul întreprinderii menționate, partea vătămată Gangan Andrei de a contracta un credit în sumă de 85 000,00 MDL de la B.C. „Moldova Agroindbanc” S.A filiala Leova, banii fiind imediat transferați pe contul Î.I. „Prițcan Gherasim”, pentru perfectarea actelor și transmiterii în proprietate a bunului imobil sus menționat, fapt ce nu a fost realizat până la moment.

Potrivit rechizitoriului, inculpatului Prițcan Gherasim i se impută comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (4) Cod penal, escrocheriei, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune săvârșită în proporții mari.

La data de 09 septembrie 2019, procurorul a emis ordonanță de modificarea acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei în conformitate cu prevederile art. 325 alin. (2) și art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căreia Prițcan Gherasim se învinuiește că prin acțiunile sale intenționate, a comis

infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, escrocheria, după indicii calificativi, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportament dolosiv și viclean, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, adică, acțiunile prevăzute de alin.(1)-(3) săvârșite în proporții deosebit de mari.

Soluția achitării inculpatului Prițcan Gherasim de învinuirea în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, a rezultat din evaluarea elementelor laturii obiective și subiective a infracțiunii reținându-se la caz prezența unor raporturi civile.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura r. Cimișlia, Oborocean Iurie și avocatul Barbaroș Mihail în numele părților vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru.

3.1 Prin apelul declarat, procurorul a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Prițcan Gherasim să fie recunoscut culpabil de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

În motivarea cererii de apel depuse procurorul a indicat următoarele argumente:

- sentința este neîntemeiată deoarece este contrară stării de fapt stabilite în baza probelor examinate în cadrul cercetării judecătorești, contravine și prevederilor art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală;

- instanța a emis sentință de achitare în privința inculpatului Prițcan Gherasim reieșind din faptul că nu a fost confirmată latura obiectivă a componentei de infracțiune escrocheria, fiind puse la bază acesteia doar declarațiile inculpatului Prițcan Gherasim, care urmau a fi apreciate critic;

- inculpatul prin declarațiile făcute urmărește scopul de a evita răspunderea penală pentru cele săvârșite, or, acestea se combat cu declarațiile părților vătămate, martorilor, precum și materialele dosarului;

- vina inculpatului Prițcan Gherasim este pe deplin dovedită și acțiunile acestuia se încadrează juridic în baza art. 190 alin. (5) Cod penal;

- prin acțiunile lui Prițcan Gherasim au fost periclitate în principal - relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile, iar în plan secundar - relațiile sociale cu privire la libertatea manifestării de voință și minimul necesar de încredere;

- latura obiectivă a infracțiunii imputate se exprimă prin faptele incriminate acestuia;

- indică că prejudiciul cauzat de către Prițcan Gherasim părților vătămate Bîrsa Stela, în sumă de 100 000 lei, Zabolotnîi Dumitru în sumă de 87 000 lei și Gangan Andrei, în sumă de 85 000 lei, constituie o pagubă materială considerabilă pentru părțile vătămate, iar în total Prițcan Gherasim a însușit de la părțile vătămate, bani în sumă de 272 000 lei și se estimează la 59, 55 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la

momentul săvârșirii faptei;

- consideră că faptele constatate confirmă intenția directă a inculpatului Prițcan Gherasim de a obține prin orice metodă bani de la părțile vătămate cu scop de profit, prin ce a fost realizată lătura subiectivă a escrocheriei;

- argumentele instanței de judecată precum că în acțiunile lui Prițcan Gherasim nu sunt întrunite elementele componenței de infracțiune, făcând referire la faptul că între inculpatul Prițcan Gherasim și părțile vătămate Bîrsa Stela, Zabolotnîi Dumitru și Gangan Andrei, au avut loc relații civile, nu pot fi reținute, or, în baza probelor administrate de acuzatorul de stat s-a constatat cu certitudine că inculpatul a acționat prin înșelăciune, manifestând rea-credință în raport cu părțile vătămate, or, împrejurările descrise consideră că demonstrează că inculpatul de la bun început a avut intenția infracțională de a însuși bani de la părțile vătămate fără a-și onora promisiunile asumate;

- cât privește acțiunile civile formulate de către părțile vătămate Gangan Andrei, Bîrsa Stela și Zabolotnîi Dumitru în cadrul prezentei cauze penale, consideră că acestea urmează a fi examinate.

3.2 Avocatul Barbaroș Mihail în numele părților vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru a înaintat două cereri de apel cea preventivă din data de 06 iulie 2020 și cea motivată din 14 iulie 2020, potrivit lor a solicitat casarea integrală a sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care a-l recunoaște pe Prițcan Gherasim vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de dispozițiile alin. (5) al art. 190 Cod penal, cu aplicarea în acest sens a pedepsei penale, potrivit legii și admiterea acțiunilor civile înaintate.

În motivarea cererilor de apel a indicat următoarele argumente:

- inițierea acțiunilor civile de către părțile vătămate (recunoscute părți civile pe cauza penală) Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru și înregistrarea în procedura penală de examinare judiciară a cauzei penale de învinuire a lui Prițcan Gherasim, stabilește cu certitudine prejudicierea materială și morală a părților vătămate datorate acțiunilor inculpatului și stabilite de către OUP;

- soluția instanței cu privire la lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii imputate o consideră absolut eronată și în lipsă de argument probatoriu, contrară probelor și coroborării lor cercetate în ședințele judiciare;

- instanța face trimitere la dezvinovățirea inculpatului coroborând declarațiile înregistrate atât la UP cât și cercetate în instanța judiciară prin audierea lor și anume, declarațiile martorilor: Mahu Tatiana - care se afla în relații de muncă cu inculpatul, fiind angajata ultimului; Vulpe Larisa - raport obligațional de muncă instituit față de inculpat; Cernoușan Natalia - același raport obligațional, Morar Mihail - care este tatăl soției inculpatului, în lipsă de-a aprecia Rapoartele financiare ale unității economice la care fac trimitere martorii și ale corobora cu cele declarate de către martori, sau a corobora declarațiile ultimilor cu declarațiile celorlalți martori chemați atât de către acuzatorul de stat cât și de către inculpat, chemați în apărarea sa, precum: Diaconu Oleg, (partener de muncă

și business); Bîrsa Stela, Zabolotnîi Dumitru, Gangan Andrei, Odainic Valentina (ultima fiind angajata inculpatului în funcția de contabil-șef);

- indică că instanța judiciară își argumentează soluția contrar celor constatate în partea descriptivă a sentinței pronunțate la data de 30.06.2020, or, careva din probe prezentate de către inculpat în dezvinovățirea sa, au fost apreciate ca fiind certe de cât altele întemeiate în sensul legii, precum: act contabil financiar (întocmit în lipsa respectării legii, făcând trimitere la Legea nr.H3-XVI) prezentat de către inculpat, privind înregistrarea „căror-va lipsuri financiare rezultate în urma activității persoanelor - angajate, fără răspundere materială..” au servit dovadă pentru instanța judiciară privind lipsa semnelor infracționale în raport cu concluzia Raportului financiar întocmit de către DTIF Cahul prin care se atesta lipsa reflecției în actele contabile a „datoriei nerecunoscute” a angajatei Bîrsa Stela, parte vătămată în procesul penal; sau declarațiile socrului inculpatului (Moraru Mihail) cu privire la propunerea de înstrăinare a unui bun imobil în favoarea cumpărătorului Gangan Andrei, au fost apreciate ca fiind certe de cât acțiunile de însușire a mijloacelor financiare de la Gangan Andrei în lipsa înstrăinării bunului imobil și nerestituirii mijloacelor financiare până în prezent; însușirea mijloacelor financiare de la Zabolotnîi Dumitru, în lipsă de a fi restituite până în prezent sunt calificate de către instanța judiciară - ca fiind de ordin civil, deoarece sunt întemeiate pe rapoarte obligaționale față de alte unități comerciale restituite deja de către partea vătămată;

- mai menționează că instanța concluzionează lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii prin faptul că, „...părțile vătămate și-au întemeiat declarațiilor sale doar pe rapoarte obligaționale cu inculpatul în mod verbal și nu unul în scris, fără a declara că inculpatul a abuzat de încrederea ultimilor, acțiuni care s-ar fi exprimat pe caracter de doi și viclenie... dar au declarat că el i-a rugat.. ”- din aceste considerente nu ar rezulta acțiuni de însușire ale inculpatului față de părțile vătămate, concluzie absolut eronată în raport cu prevederile normei materiale de drept penal;

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 24 mai 2021 au fost admise apelurile declarate de către procurorul în Procuratura r-lui Cimișlia, Oborocean Iurie și avocatul Barbaroș Mihail în interesele părților vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru, casată integral sentința Judecătoriei Cimișlia, sediul central, din 30 iunie 2020, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre prin care Prițcan Gherasim, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de alin. (5) art. 190 Cod penal, a fost achitat, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Au fost lăsate fără examinare acțiunile civile înaintate de către părțile vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru împotriva inculpatului Prițcan Gherasim, privind recuperarea prejudiciului material și moral.

Cheltuielile judiciare suportate în cadrul urmăririi penale au fost trecute în

contul statului.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

4.1 Pentru a decide astfel instanța de apel a statuat că:

În urma demersului înaintat de partea acuzării, în vederea executării prevederilor alin. (1) și (2) art. 414 și art. 415 alin. (2) Cod de procedură penală, în ședința de judecată a instanței de apel a fost reluată cercetarea judecătorească și cercetate suplimentar probele examinate în prima instanță, și anume: Raportul de inspectare financiară din 02.11.2016. (f.d. 181-186, vol. II); Raport de expertiză judiciară nr.366 din 21.06.2017. (f.d. 174-187, vol. III); Proces verbal de ridicare, ordonanță de anexare și copiile documentelor din 26.07.2017. (f.d. 193-208, vol. III); Extrasul din cont pentru 16.07.2014. (f.d. 212-213, vol. III); Proces verbal de ridicare și examinare din 15.04.2016. (f.d. 102, vol. I); Plângerile cet. Bîrsa S., Zabolotnîi D., Gangan A.. (f.d.13, vol.I, f.d. 209, vol. III, f.d.14, vol. IV); Copiile extraselor din cont. (f.d. 69-70, vol. IV); Originalele actelor din pachetele de ridicare al cet. Bîrsa S., Zabolotnîi D., Gangan A. (f.d. 54-68, vol. IV). Totodată, au fost date citirii materialelor cauzei, privitor la corpurile delictive, și anume: ordonanță de anexare a documentelor la cauza penală, copiile actelor: Contact de credit din 06 noiembrie 2015; Certificat eliberat persoanei fizice pentru primirea creditului, pe nume cet. Bîrsă Stela; cerere-chestionar din 05.11.2015; ordin de eliberare a numeralului nr. 3 din 06.11.2015; ordin de eliberare a numeralului nr. 6 din 06.11.2015. (f.d.102-109, vol. I); ordonanță de anexare a documentelor la materialele cauzei penale (copiile): contractul de credit nr. 4/97209 din 15.01.2016, certificat eliberat persoanei fizice pentru primirea creditului, pe num. cet. Zabolotnîi Dumitru; cerere-chestionar nr. 09 din 14.01.2016; ordin de eliberare a numeralului din 15.01.2016 (actele sunt în copiile neautentificate) (f.d.247-253, vol. III); ordonanță de anexare a documentelor la materialele cauzei penale (actele sunt în copiile neautentificate) (f.d.53-70, vol. IV)

Totodată, la solicitarea acuzatorului de stat au fost audiați martorii și părțile vătămate pe prezenta cauză, precum: partea vătămată Gangan Anadrei, partea vătămată Bîrsa Stela, partea vătămată Zabolotnîi Dumitru, martorul Odainic Valentina, martorul Diacon Oleg, martorul Cernouțan Natalia, martorul Vulpe Raisa, martorul Mahu Tatiana, martorul Gangan Natalia, martorul Viton Elena, inculpatul Prițcan Gherasim.

Instanța a reținut că probe noi la examinare a cauzei în instanța de apel, nu au fost administrate.

S-a remarcat că instanța de fond a indicat în partea descriptivă a sentinței „Față de cele precizate, instanța a reținut că în cauză există un dubiu care nu poate fi înlăturat prin administrarea altor probe, dubiu de care profită inculpatul, potrivit principiului in dubio pro reo”. În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului sentinței, instanța de fond nu a intrat în esența învinuirii formulate cu circumstanțele concrete, de fapt și de drept, indicate în rechizitoriu.

Instanța de apel a reținut că instanța de fond a formulat fraze contradictorii, concluzii incerte, fără a desfășura rațiunea lor. Totodată a indicat că în cauză există un dubiu, fără a-l evidenția în ce constă acest dubiu.

Astfel, analizând și verificând circumstanțele și evenimentele ce țin de învinuirea adusă lui Prițcan Gherasim de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin. (5) Cod penal, instanța de apel a remarcat că instanța de fond deși just l-a achitat pe Prițcan Gherasim de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, incorect a determinat circumstanțele de fapt și de drept privind învinuirea înaintată în privința inculpatului Prițcan Gherasim, insuficient și evaziv a motivat această soluție, în latura penală.

Concomitent instanța de apel a evidențiat faptul că și în latura civilă instanța de fond a pronunțat o soluție incorectă de respingere a acțiunilor civile în contradicție cu prevederile normei art. 387 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora în cazul când se dă o sentință de achitare, instanța nu se pronunță asupra acțiunii civile dacă inculpatul a fost achitat pentru că nu sânt întrunite elementele infracțiunii. Așa cum, instanța a pronunțat verdict de achitare pe temeiul că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, soluția corectă în latura civilă urma să fie lăsată fără examinare a acțiunilor civile și nu de respingere a lor, pentru ca părțile vătămate să nu fie lipsite de dreptul exercitării dreptului revendicat în procedura contencioasă civilă.

S-a apreciat că prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și chiar dacă a adoptat corect o sentință de achitare, aceasta nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Instanța de apel a reținut că cauza penală cu rechizitoriul a fost expediată în instanța de fond pentru judecare în privința inculpatului Prițcan Gherasim învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(4) Cod penal. (f.d. 210-227, vol. IV)

Prin ordonanța din 09.09.20919, procurorul în instanța de fond a modificat învinuirea adusă în sensul agravării, prin încadrarea juridică a faptei imputate inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal (f.d.241¹-241⁵, vol. V), iar instanța de fond a acceptat modificarea învinuirii aduse inculpatului în sensul agravării.

Acțiunile inculpatului, acuzatorul de stat le-a încadrat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – după indicii calificativi, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportament dolosiv și viclean, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, adică, acțiunile prevăzute la alin. (1) - (3) săvârșite în proporții deosebit de mari.

Instanța de apel a menționat că pentru a fi dată apreciere ansamblului probatoriu administrat de către partea acuzării în această cauză penală, inițial este necesar de verificat dacă fapta penală prin învinuirea adusă inculpatului conform

rechizitoriului și modificată în instanța de fond este una în măsură să întrunească toate elementele infracțiunii - obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă, care să determine gradul prejudiciabil al infracțiunii, conform art. 15 Cod penal.

S-a reținut că învinuirea adusă lui Prițcan Gherasim în săvârșirea infracțiunii de escrocherie privind urmărirea scopului dobândirii ilicite a bunurilor altor persoane și anume ale părților vătămate Bîrsa Stela și Zabolotnîi Dumitru, învinuirea formulată atât prin rechizitoriu cât și prin ordonanța de modificare a învinuirii din 09 septembrie 2019 nu este un concretă, ci contrară cerințelor normelor procesuale privind formularea învinuirii corespunzător încadrării juridice corecte ale acțiunilor persoanei învinuite de săvârșirea unei infracțiuni.

Analizând fapta infracțională descrisă fiind ca componenta de infracțiune de escrocherie pe capetele de acuzare privind urmărirea scopului dobândirii ilicite a bunurilor altor persoane și anume ale părților vătămate Bîrsa Stela și Zabolotnîi Dumitru, instanța de apel a menționat că organul de urmărire penală, acuzatorul de stat îi incriminează lui Prițcan Gherasim acțiuni prejudiciabile precum că a impus persoanele respective de a contracta în beneficiul lui credite bancare, cu condiția că el le va rambursa. Prițcan Gherasim, nu a respectat prevederile contractului verbal, și ulterior, a refuzat achitarea sumei restante a creditului bancar, pricinuind astfel părților vătămate Bîrsa Stela și Zabolotnîi Dumitru un prejudiciu.

Colegiul remarcă că chiar dacă în învinuirea adusă, sunt folosite semne calificative ale componentei de infracțiune prevăzute de art.190 Cod penal cum ar fi „urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane”, „prin înșelăciune”, „prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase”, „profitând de faptul că a intrat în încrederea..”, „comportamentul dolosiv și viclean”, „pricinuind astfel prejudiciu material considerabil”, totuși este insuficient ca acestea să fie apreciate ca totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală a componentei infracțiunii, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Or, prin învinuirea formulată lui Prițcan Gherasim nu i se impută că el a săvârșit infracțiunea în cauză, primind de la persoanele respective, Bîrsa Stela și Zabolotnîi Dumitru sume de bani indicate în mărime de 100000 lei și respectiv 87000 lei, însușindu-le. Astfel, indicând ca modalitate de comitere a infracțiunii din speță abuzul de încredere, modificată în dobândirea ilicită a bunurilor altor persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința actului juridic încheierea căruia a fost determinate de comportamentul dolosiv și viclean, acuzatorul de stat nu indică prin ce se constată, or în acțiunile incriminate ce intră în latura obiectivă a infracțiunii, se indică doar formal și cu titlu de concluzie, urmărirea scopului de dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, comportament dolosiv și viclean.

Astfel, sub incidența legii penale trebuie să intre doar acele încălcări care demonstrează rea-voință, fraudă, malversațiune din partea făptuitorului. Menționează instanța că răspunderea penală se exclude, dacă acțiunile celui vinovat nu sunt legate de interes meschin sau altul personal.

Instanța de apel a reținut că în speță, învinuirea adusă inculpatului Prițcan Gherasim de săvârșirea infracțiunii de escrocherie prin dobândire ilicită a bunurilor numiților Bîrsa Stela și Zabolotnîi Dumitru nu conține elementele infracțiunii cum ar fi latura obiectivă și subiectivă, circumstanțe care sunt apreciate ca temei de pronunțare a unei sentințe de achitare în temeiul art. 390 alin. (1), pct. 3), Cod de procedură penală.

Ce ține de învinuirea adusă inculpatului Prițcan Gherasim precum că el prin escrocherie a însușit suma de bani în mărime de 85000 lei de la partea vătămată Gangan Andrei, instanța de apel a ajuns la concluzia că și pe acest capăt de învinuire nu poate fi pronunțată o hotărâre de condamnare, deoarece probele cauzei nu demonstrează că acțiunile inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie.

Colegiul judiciar al instanței de apel menționează că probele administrate de către partea acuzării pe acest capăt de învinuire și anume declarațiile părților vătămate Gangan Andrei, Gangan Natalia, Cernoușan Natalia, extrasul de pe contul bancar din 16.07.2014, eliberat de către Banca Comercială „Moldindconbank” SA filiala Leova, certificat privind mărimea salariului de către ÎI „Prițcan Gherasim” lucrătorului Gangan Natalia, demonstrează cu certitudine existența unor relații civile. Și anume prin care Gangan Andrei și soția sa Gangan Natalia au decis procurarea unei locuințe, pentru care fapt Gangan Andrei a inițiat beneficierea unui credit bancar în sumă de 85000 lei care a fost primit și transferat la contul ÎI „Prițcan Olga”, întreprindere gestionată de soția inculpatului Prițcan Gherasim.

Instanța a subliniat că acțiunile inculpatului prin care a convins pe Gangan Andrei să beneficieze de un credit bancar pentru achitarea costului locuinței de către acuzatorul de stat nu au fost probate ca fapte ilicite și anume, dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința actului juridic încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean care a produs daune considerabile, săvârșite în proporții mari. Or, probele cercetate în cadrul instanței de fond și în instanța de apel, invocate de către acuzatorul de stat, nu demonstrează săvârșirea faptei prejudiciabile manifestată prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, așa cum partea acuzării, în textul învinuirii menționează că, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, și anume sub pretextul înstrăinării unei case de locuit situată în s. Cneazevca, r-ul Leova, care aparținea bunicii soției sale Potîngă Maria, l-a impus verbal pe angajatul întreprinderii menționate Gangan Andrei de

a contracta un credit în sumă de 85 000 lei, de la Banca Comercială „Moldova Agroindbank” SA Filiala Leova, banii fiind imediat transferați pe contul ÎI „Prițcan Gherasim”, pentru perfectarea actelor și transmiterii în proprietate a bunului imobil sus menționat, încheierea acestui act juridic verbal fiind determinat de comportamentul dolosiv și viclean al acestuia, însă realizându-și intenția infracțională Prițcan Gherasim, nu a respectat prevederile contractului verbal, și ulterior, nu a perfectat acte necesare de transmitere în proprietate a bunului imobil sus menționat, și a refuzat restituirea banilor însușiți.

Cu atât mai mult că partea acuzării nici nu a administrat probe care să demonstreze că banii au fost transferați la contul ÎI „Prițcan Gherasim” așa cum este expus în învinuire, în condițiile în care cert este stabilit prin extrasul bancar da la (f.d.69 verso, vol. IV), că banii au fost transferați la contul ÎI „Prițcan Olga”.

Alegațiile apelanților precum că, în acțiunile inculpatului Prițcan Gherasim există componenta de infracțiune escrocheria, nu au putut fi reținute de instanța de apel ca fiind fondate, or, atunci când între părți există relații civile, acestea urmează a fi reglementate de Legea civilă și nu cad sub incidența Legii penale, fiind necesar de remarcat că, limita între un acord civil și escrocherie este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei, prin abuz de încredere și înșelăciune.

Instanța de apel a concluzionat că probele ale cauzei vizate pe acest capăt de acuzare nu probează în mod contestabil comiterea infracțiunii ce se impută inculpatului Prițcan Gherasim dimpotrivă, probele materiale prezentate de acuzatorul de stat încă o dată demonstrează existența relațiilor civile care urmează a fi soluționate în procedura contencioasă civilă.

Luând în considerație cele enunțate, s-a considerat că fapta incriminată inculpatului Prițcan Gherasim nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, deoarece, în afara oricărui dubiu, s-a constatat evident și elocvent lipsa laturii subiective și laturii obiective a infracțiunii incriminate în acțiunile inculpatului Prițcan Gherasim, fapt ce denotă că acesta urmează a fi achitat pe art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii. Așa cum, instanța de apel a ajuns la concluzia de a pronunța verdict de achitare pe temeiul că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, latura civilă a fost lăsată fără examinare.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Lilia și avocatul Barbaroș Mihail în numele părților vătămate Bîrsă Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru.

5.1 Procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Lilia invocând incidența *pct. 6* a dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală a solicitat casarea deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În susținerea recursului procurorul a invocat că instanța de apel concluzionând

despre lipsa probelor care demonstrează vinovăția inculpatului în comiterea escrocheriei, instanța de apel nu a purces la analiza fiecărei probe prezentate de către acuzare, nu le-a apreciat conform art. 101 Cod de procedură penală, fiecare separat și toate probele în coroborare, atât a probelor cercetate în cadrul cercetării judecătorești, cât și a celor administrate în cadrul urmăririi penale.

Instanța de apel nu a dat răspuns la argumentul acuzării, care potrivit acestuia răstoarnă situația constatată de instanța de apel, precum că dacă inculpatul, reieșind din declarațiile acestuia nu avea nici un interes în operațiunile cu credite în cauză, atunci care era necesitatea de a se ocupa cu perfectarea tuturor documentelor necesare pentru obținerea creditului, prezentarea documentelor la bancă, precum și deplasarea cu părțile vătămate la bancă. Iar pe episodul ce ține de partea vătămată Gangan Andrei, inculpatul știa cu certitudine că nu are drept de proprietate asupra casei care a fost vândută soților Gangan și că nu le va putea perfectă actele corespunzătoare.

Consideră că soluția achitării lui Prițcan Gherasim a reieșit din respingerea majorității probelor administrate pe caz fără o motivație legală. Deși la materialele cauzei sunt prezentate un șir de probe, instanța fără a le aprecia în urma unei evaluări în ansamblu, prematur le-a respins.

5.2 Avocatul Barbaroș Mihail în numele părților vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru prin recursul ordinar declarat, invocând incidența *pct. 6) și 16)* a dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei cu pronunțarea unei noi hotărâri, în sensul prevăzut de dispozițiile alin. (1), pct. 2) lit. c) ale art. 435 și art. 436 Cod de procedură penală.

În motivarea celor solicitate recurentul a invocat următoarele argumente:

- concluziile instanței de fond și a instanței de apel sunt contrare probelor administrate și cercetate;

- chiar dacă, ambele sentințe sunt de achitare, instanțele fac trimitere la dezvinovățirea inculpatului prin coroborarea declarațiilor ultimului înregistrate atât la UP cât și cercetate în instanța judiciară, prin audierea lor și declarațiile martorilor făcute atât în instanțele judiciare cât și la etapa UP, precum: Mahu Tatiana - care se afla în relații de muncă cu inculpatul, fiind angajata ultimului; Vulpe Larisa - raport obligațional de muncă instituit față de inculpat; Cernoușan Natalia - același raport obligațional, Moraru Mihail - care este tatăl soției inculpatului;

- instanțele judiciare n-au apreciat datele rapoartelor financiare ale unității economice la care fac trimitere atât martorii cât și OUP, coroborarea lor cu cele declarate de către martori sau, coroborarea declarațiilor ultimilor cu declarațiile celorlalți martori chemați atât de către acuzatorul de stat cât și de către inculpat, precum: Diaconu Oleg (partener de muncă și bussines), Bîrsa Stela, Zabolotnîi Dumitru, Gangan Andrei, Odainic Valentina (ultima fiind angajata inculpatului în funcția de contabil-șef);

- instanțele judiciare își argumentează soluția contrar celor constatate în

partea descriptivă a deciziei din 24.05.2021 cât și sentinței pronunțate la data de 30.06.2020, or, unele probe prezentate de către inculpat în dezvinovățirea sa, au fost apreciate ca fiind certe în raport cu altele întemeiate în sensul legii, precum: act contabil financiar (întocmit în lipsa respectării legii, făcând trimitere la Legea nr. 113-XVI) prezentat de către inculpat, privind înregistrarea „cărorva lipsuri financiare rezultate în urma activității persoanelor - angajate, fără răspundere materială”, au servit dovadă pentru instanțele judiciare privind lipsa semnelor infracționale în raport cu concluzia Raportului financiar întocmit de către DTIF Cahul, prin care se atesta lipsa reflectării în actele contabile a „datoriei nerecunoscute” a angajatei Bîrsa Stela, parte vătămată în procesul penal, sau, declarațiile socrului inculpatului Moraru Mihail pentru epizodul cu Gangan Andrei cu privire la propunerea de înstrăinare a unui bun imobil în favoarea cumpărătorului Gangan Andrei, au fost apreciate ca fiind certe în raport cu acțiunile de însușire a mijloacelor financiare de la Gangan Andrei în lipsa înstrăinării bunului imobil și nerestituirii mijloacelor financiare până în prezent;

- însușirea mijloacelor financiare de la partea vătămată Zabolotnîi Dumitru, în lipsă de a fi restituite până în prezent sunt calificate de către instanțele judiciare - ca fiind de ordin civil, deoarece sunt întemeiate pe rapoarte obligaționale față de alte unități comerciale restituite deja de către partea vătămată unității bancare, chiar dacă au fost însușite vădit de către inculpat;

- instanțele judiciare concluzionează neîntemeiat asupra lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii în acțiunile inculpatului;

- inițierea acțiunilor civile de către părțile vătămate (recunoscute părți civile pe cauza penală) Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru și înregistrarea în procedura penală de examinare judiciară a cauzei penale de învinuire a lui Prițcan Gherasim, consideră că stabilește cu certitudine prejudicierea materială și morală a părților vătămate datorate acțiunilor inculpatului și stabilite de către OUP;

- motivarea soluției adoptate de instanța de apel este lipsită de argumentare și suport probatoriu;

6. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din considerentele ce succed.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu

respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din sumarul recursurilor declarate, Colegiul penal lărgit constată că cererea de recurs declarată de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Liliana și cea declarată de către avocatul Barbaroș Mihail în numele părților vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru se fundamentează pe temeiul prevăzut la *pct. 6*) al art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când, *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței*, suplimentar în recursul declarat în numele părților vătămate a fost invocat *pct. 16*) art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căruia *norma de drept aplicată în hotărârea atacată contravine unei hotărâri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție*.

Totodată, din textele recursurilor, Colegiul Penal lărgit atestă, că autorii critică soluția instanțelor inferioare, de achitare a lui Prițcan Gherasim de sub învinuirea adusă în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, făcând referire la probe administrate de organul de urmărire penală, care nu au fost cercetate suficient în cadrul ședințelor de judecată, indicând că, fapta prejudiciabilă comisă de către Prițcan Gherasim este confirmată pe deplin de întregul sistem de probe pertinente administrate la cauza penală, concludente, utile și veridice, care coroborează între ele.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recursurile declarate și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul Penal lărgit constată că criticile aduse de către titularii cererilor de recurs și-au găsit parțial confirmare în speța dedusă judecății, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată.

Astfel, din conținutul părții descriptive a deciziei atacate (f.d. 14-34, vol. VI), rezultă că instanța de apel contrar prevederilor art. 101, 414, 417, 419 Cod de procedură penală, a adoptat soluția în cauză or, aceasta judecând cauza nu a întreprins toate măsurile necesare de a elucida circumstanțele esențiale ale cauzei.

Verificând materialele cauzei prin prisma argumentelor formulate de recurenți, Colegiul Penal lărgit reține, că cauza penală cu rechizitoriu a fost expediată în instanța de fond pentru judecare în privința inculpatului Prițcan Gherasim învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal. (f.d. 210-227, vol. IV)

Conform Ordonanței din 09 septembrie 2019, privind modificarea învinuirii în ședința de judecată, înaintată de acuzatorul de stat Oborocean Iurie, în conformitate cu prevederile art. 325 alin. (2) și art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală, ținând cont de faptul că în cadrul desfășurării procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul judecării cauzei în instanța de judecată și că la

data emiterii ordonanței de punere sub învinuire nu s-a ținut cont de hotărârile Guvernului privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2014, 2015 și 2016, a fost modificată învinuirea potrivit căreia *"Prițcan Gherasim dându-și seama de acțiunile sale prejudiciabile, în luna noiembrie 2015, activând în calitate de director al ÎI „Prițcan Gherasim” cu sediul în s. Cneazevca r-l Leova, unde acționând cu intenție directă, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, și anume sub pretextul necesității surselor financiare pentru menținerea activității întreprinderii menționate, profitând de faptul că a intrat în încrederea lui Bîrsa Stela, care activa în cadrul II „Prițcan Gherasim” în calitate de vânzătoare, a impus-o pe aceasta verbal de a contracta în beneficiul lui un credit bancar în sumă de 100 000 lei de la Banca Comercială „Moldindconbank” SA Filiala Leova, cu condiția că anume Prițcan Gherasim v-a rambursa creditul integral. Încheierea acestui act juridic verbal fiind determinat de comportamentul dolosiv și viclean al acestuia, însă realizându-și intenția infracțională Prițcan Gherasim, nu a respectat prevederile contractului verbal, și ulterior, sub pretextul unui presupus neajuns depistat în rezultatul unei inventarieri interne a unității comerciale subordonate ÎI „Prițcan Gherasim”, a refuzat achitarea sumei restante a creditului bancar, pricinuind astfel lui Bîrsa Stela prejudiciu material considerabil în mărime de 100 000 lei, care constituie 22, 22 salarii medii pe economie, prognozate pentru anul 2015.*

Tot el, este învinuit că în luna ianuarie 2016, dându-și seama de acțiunile sale prejudiciabile, activând în calitate de director al ÎI „Prițcan Gherasim” cu sediul în 31 s. Cneazevca, r-ul Leova, unde acționând cu intenție directă, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, și anume sub pretextul necesității surselor financiare pentru menținerea activității întreprinderii menționate, profitând de faptul că a intrat în încrederea lui Zabolotnîi Dumitru, cu promisiunea că-l va ajuta cu tehnica agricolă, l-a impus pe acesta verbal de a contracta în beneficiul lui un credit bancar în sumă de 87 000 lei de la Banca Comercială „Moldindconbank” SA Filiala Leova, cu condiția că anume Prițcan Gherasim v-a rambursa creditul integral. Încheierea acestui act juridic verbal fiind determinat de comportamentul dolosiv și viclean al acestuia, însă realizându-și intenția infracțională Prițcan Gherasim, nu a respectat prevederile contractului verbal, și ulterior, a refuzat achitarea sumei restante a creditului bancar, pricinuind astfel lui Zabolotnîi Dumitru prejudiciu material considerabil în mărime de 87 000 lei, care constituie 17,22 salarii medii pe economie, prognozate pentru anul 2016.

Tot el, este învinuit că dându-și seama de acțiunile sale prejudiciabile, în luna iulie 2014, activând în calitate de director al ÎI „Prițcan Gherasim” cu sediul în s. Cneazevca, r-ul Leova, unde acționând cu intenție directă, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, și anume sub pretextul înstrăinării unei case de locuit situată în s. Cneazevca, r-ul Leova, care aparținu-se bunicii soției sale Potîngă Maria, la impus verbal pe angajatul întreprinderii menționate Gangan Andrei de a contracta un credit în sumă de 85 000 lei, de la Banca Comercială „MoldovaAgroindbanc” SA Filiala Leova, banii fiind imediat transferați pe contul ÎI „Prițcan Gherasim”, pentru perfectarea actelor și transmiterii în proprietate a bunului imobil sus menționat, încheierea acestui act juridic verbal fiind determinat de comportamentul dolosiv și viclean al acestuia, însă realizându-și intenția infracțională Prițcan Gherasim, nu a respectat prevederile contractului verbal, și ulterior, nu a perfectat acte necesare de transmitere în proprietate a bunului imobil sus menționat, și a refuzat restituirea banilor însușiți, pricinuind astfel lui Gangan Andrei prejudiciu material

considerabil în mărime de 85 000 lei, care constituie 20.11 salarii medii pe economie, prognozate pentru anul 2014.

Prejudiciul cauzat de către Prițcan Gherasim părților vătămate Bîrsa Stela, în sumă de 100 000 lei, Zabolotnîi Dumitru în sumă de 87 000 lei și Gangan Andre, în sumă de 85 000 lei, constituie o pagubă materială considerabilă pentru părțile vătămate, iar în total Prițcan Gherasim a însușit de la părțile vătămate bani în sumă de 272 000 lei și se estimează la 59, 55 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, pe care acesta a însușit-o.

Potrivit prevederile art.126 alin. (1¹) Cod penal - se consideră proporții deosebit de mari valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 32 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Prin acțiunile sale intenționate, Prițcan Gherasim, a comis infracțiunea prevăzută la art. 190 alin. (5) Cod penal – după indicii calificativi, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportament dolosiv și viclean, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, adică, acțiunile prevăzute la alin. (1) - (3) săvârșite în proporții deosebit de mari.” (f.d.241¹- 241⁵, vol. V)

În conformitate cu prevederile art. 8 din Codul penal - caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Conform art.10 Cod penal (efectul retroactiv al legii penale):

(1) Legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

(2) Legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv. Aspectele evidențiate mai sus prezintă importanță deosebită, deoarece rolul lor este de a determina în final încadrarea juridică a faptei imputabilă inculpatului, atât pentru aplicarea corectă a legii penale, cât și pentru modul de desfășurare a judecării acestui dosar, determinând, nu în ultimul rând, concordanța între conținutul legal al infracțiunii și conținutul constitutiv al acesteia.

În jurisprudența sa constantă Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește cu fiecare ocazie posibilă că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia.

Vorbind despre importanța încadrării juridice a unei fapte, Colegiul face trimitere la dispozițiile art. 6 § 3 lit. a) din Convenție, care exprimă necesitatea acordării unei atenții deosebite notificării „acuzației” aduse persoanei deferite judecării. Principala problemă adusă în discuție pe orice cauză penală se referă la vinovăția sau nevinovăția persoanei deferite judecării în raport cu faptele

infracționale imputate acesteia prin rechizitoriu.

În sensul art. 296 Cod de procedură penală, rechizitoriul este actul de sesizare al instanței de judecată, care este compus din două părți: expunerea și dispozitivul. Expunerea cuprinde informații despre fapta și persoana în privința căreia s-a efectuat urmărirea penală, analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinuitului, argumentele invocate de învinuit în apărarea sa și rezultatele verificării acestor argumente, circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea învinuitului, precum și temeiurile pentru liberarea de răspundere penală conform prevederilor art. 53 din Codul penal dacă se constată asemenea temeiuri. Dispozitivul cuprinde date cu privire la persoana învinuitului și formularea învinuirii care i se incriminează cu încadrarea juridică a acțiunilor lui și mențiunea despre trimiterea dosarului în instanța judecătorească competentă.

În completarea ultimei sintagme de mai sus, urmează de concretizat că, prin „*încadrarea juridică*” a acțiunilor inculpatului se are în vedere determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală, după cum se menționează în art. 113 din Codul penal.

Componenta de infracțiune constituie un tot întreg, format din patru semne corespunzătoare celor patru elemente ale componentei de infracțiune – obiectul și latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă. Semnul componentei de infracțiune reprezintă o însușire, o proprietate generală a componentei de infracțiune, de ordin obiectiv sau subiectiv, prezentă în cadrul fiecărei infracțiuni de o anumită categorie ce are importanță juridică la calificarea faptei drept o infracțiune concretă.

Articolul 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunoaște acuzatului dreptul de a fi informat cu privire la încadrarea juridică a faptelor, dar și cu privire la cauza acuzației, adică privitor la expunerea detaliată a faptelor materiale pentru care este acuzat și pe care se bazează acuzația (cauza Pelissier și Sassi contra Franței nr. 2544/94 pct. 52-54, CEDO 1999-II). Sfera de aplicare a acestei dispoziții trebuie apreciată, în special, în lumina celui mai general drept la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 din Convenție. În materia penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane constituie o condiție esențială a echității procedurii. Dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie analizat în lumina dreptului inculpatului de a-și pregăti o apărare eficientă pentru a răspunde coerent, prompt și adecvat acuzației înaintate.

Din lucrările dosarului, Colegiul penală lărgit constată că instanța de apel a interpretat eronat normele dreptului material și procedural, punând prioritate unor probe neconstatate în cadrul ședințelor judiciare, nu a elucidat și determinat circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, n-a ținut cont de faptul eliminării și excluderii tuturor contradicțiilor, totodată a ignorat să reflecte

în decizie argumentarea preferinței unor probe față de altele, și nu s-a expus asupra tuturor probelor invocate de către acuzare.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: *dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.*

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.*

Colegiul notează, că hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

În conformitate cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Reieșind însă din conținutul deciziei atacate cu recurs, Colegiul atestă că instanța de apel a pronunțat o hotărâre motivată succint, în termeni vagi și cu conținut ambiguu, din al cărei descriptiv nu rezultă motivele pe care se întemeiază soluția adoptată, fără a fi cercetate amănunțit și multiaspectual probele care au conturat convingerea instanței pentru a hotărî în sensul celor indicate în dispozitiv.

Așadar, analizând decizia atacată, Colegiul Penal lărgit concluzionează că instanța de apel, pronunțând decizia privind achitarea inculpatului Prițcan Gherasim, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că *fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii* - nu a supus unei analize obiective cumulul de probe, adus în susținerea învinuirii, nu le-a dat o apreciere corespunzătoare prevederilor art. 101 Cod de procedură penală,

concluzionând contradictoriu că "... potrivit descriptivului sentinței, instanța de fond nu a intrat în esența învinuirii formulate cu circumstanțele concrete, de fapt și de drept, indicate în rechizitoriu.", deși în principiu a acceptat și preluat aceleiași concluzii.

Referitor la învinuirea formulată lui Prițcan Gherasim în raport cu părțile vătămate Bîrsa Stela și Zabolotnîi Dumitru, instanța de apel a indicat că "*acestui nu i se impută că el a săvârșit infracțiunea în cauză, primind de la persoanele respectivesume de bani ...și însușindu-le*", circumstanțe ce vin în contradicție cu declarațiile părților vătămate, unor martori, materiale ale cauzei penale cât și nemijlocit acuzarea formulată.

Cu referire la învinuirea formulată lui Prițcan Gherasim în raport cu partea vătămată Gangan Andrei, instanța de apel a conchis că "*probele ale cauzei vizate pe acest capăt de acuzare nu probează în mod contestabil comiterea infracțiunii ce se impută inculpatului Prițcan Gherasim dimpotrivă, probele materiale prezentate de acuzatorul de stat încă o dată demonstrează existența relațiilor civile care urmează a fi soluționate în procedura contencioasă civilă*".

În sensul dezideratelor enunțate mai sus, Colegiul penal lărgit atestă că aserțiunile instanței de apel privind existența unor relații civile între inculpat și părțile vătămate care urmează a fi soluționate în procedură contencioasă, vine în contradicție cu aserțiunea acesteia potrivit căreia Prițcan Gherasim nu a beneficiat de banii creditați de părțile vătămate și că părțile vătămate au contractat credite pentru nevoi personale.

Totodată se reține că declarațiile părților vătămate privind prezența unor înțelegeri verbale cu inculpatul Prițcan Gherasim, negarea acestor înțelegeri de către inculpat, obligă pozitiv instanța de apel la efectuarea unei analize complexe a probelor materiale anexate la cauza penală.

Concomitent, în acest punct de analiză, Colegiul penal lărgit consideră imperios ca instanța de apel să evidențieze linia de demarcație dintre infracțiunea de escrocherie și încălcarea unor norme de drept civil. Și dacă eroarea care se induce pe parcursul executării obligațiilor asumate a fost în măsură să schimbe cu totul condițiile stabilite inițial de către părți, și dacă noile împrejurări au devenit inacceptabile pentru părțile vătămate, care la sigur dacă le-ar fi cunoscut nu ar fi consimțit la încheierea acordului verbal.

Colegiul penal lărgit, făcând o analiză a textului decizie contestate, constată că instanța de apel a trecut în revistă mijlocele probatorii administrate pe caz, precum declarațiile martorilor, părților vătămate și a inculpatului făcute atât în instanța de fond cât și cea de apel, fără a oferi propria apreciere a acestora așa cum o cer prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală și prevederile art. 414 alin. (2) și (6) Cod de procedură penală.

Mai mult, instanța de apel deși preia în text aspectele doctrinare cu privire la elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie, lăsă fără apreciere aplicabilitatea aspectului teoretic nemijlocit speței examinate.

Implicit se notează că făcând referire la varietățile de realizare a laturii

obiective a infracțiunii de escrocherie, și indicând aspectele teoretice a realizării lor, instanța de apel omite să analizeze absența acestora nemijlocit în faptele penale pe care i le impută procurorul, inculpatului Prițcan Gherasim.

Colegiul penal lărgit notează că, pentru achitarea inculpatului nu este suficientă existența unor probabilități cu privire la nevinovăția acestuia, dar este necesar ca probele administrate să creeze judecătorului convingerea dată.

Respectiv, instanța de recurs ordinar apreciază critic poziția instanței de apel în situația în care își bazează concluzia de achitare numai pe declarațiile inculpatului Prițcan Gherasim, fără a le corobora cu restul probelor. Or, decizia de menținere a achitării este preponderent bazată pe declarațiile inculpatului Prițcan Gherasim, fără a ține cont de metodele de apărare și dreptul acestuia de a nu se autoincrimina, sau ultimul pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de inculpat nu poate fi urmărit penal pentru depunerea declarațiilor intenționat false, decât în cazurile expres prevăzută de legea procesual penală. Pe când părțile vătămate și martorii audiați sunt preîntâmpinați și nemijlocit pot purta răspundere penală, în temeiul art. 312 Cod penal pentru prezentarea, cu bună-știință, a declarației mincinoase.

Tot din declarațiile date de inculpatul Prițcan Gherasim, pe de o parte, și părțile vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru cât și martorii audiați, pe de altă parte, se relevă prezența unor contradicții esențiale, înlăturarea cărora poate scoate la iveală aspecte importante pentru stabilirea adevărului.

Sau instanțele ierarhic inferioare la examinarea cauzei penale în fond nu au elucidat aspecte decisive semnalate de procuror, precum interesul sporit al inculpatului Prițcan Gherasim ca părțile vătămate să obțină creditele date, prin ghidarea lor, identificarea băncii și implicarea personală la perfectarea certificatelor de salariu, prezentate de părțile vătămate instituțiilor bancare în temeiul cărora au și fost creditate, cât și deplasarea acestuia nemijlocit cu părțile vătămate la instituțiile financiare.

Tot aici instanța de apel urma să analizeze declarațiile date de Cernauțan Natalia, Gangan Natalia, Vulpe Raisa, Mahu Tatiana, Odainic Valentina și nemijlocit Diacon Ion, ultimii fiind martori din partea acuzării și din partea apărării.

În continuarea celor invocate mai sus, Colegiul penal lărgit reține că concluziile formulate de instanța de apel poartă un caracter general asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, iar așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere și aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității efectuării actului de justiție.

Potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și

alții c. Rusiei (2007) §85). De asemenea, în hotărârea CtEDO în cauza Helle împotriva Finlandei, 19 decembrie 1997, pct. 60, se reține că noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În practica sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a consemnalat în repetate rânduri că, la judecarea cauzei de către instanța de apel și la adoptarea deciziei, aceasta nu se poate limita la preluarea totală sau parțială a motivării formulate de instanța de fond, ci trebuie să analizeze din nou cauza, în fapt și în drept, cu atât mai mult când este în situația pronunțării unei noi hotărâri, și să răspundă argumentat la criticile invocate de părți, or doar astfel se demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul examinării acestei cauze penale.

Colegiul penal lărgit notează, că pentru a respecta aceste practici, instanța de apel urmează să dea răspunsuri argumentate în hotărâre asupra motivelor decisive invocate de apelanți, prin prisma criticilor invocate de părți, care în viziunea lor ar putea afecta într-o măsură oarecare legalitatea soluției adoptate la caz.

În acest sens, Colegiul mai reține că, instanța de apel nu a respectat prevederile art. 414 Cod de procedură penală or, a apreciat selectiv și în mod superficial totalitatea probelor prezentate de acuzare întru confirmarea vinovăției inculpatului.

Din considerentele expuse, Colegiul Penal lărgit conchide că, în prezenta speță și-a găsit confirmare temeiul pentru recurs prevăzut la pct. 6) al art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, ceea ce duce la casarea totală a deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, deoarece această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În continuare, Colegiul penal lărgit notează că, deși avocatul părților vătămate, suplimentar, invocă temeiul pentru declararea recursului prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 16) Cod de procedură penală, în conținutul cererii nu expune nici o argumentare în susținerea respectivului, iar instanța de recurs nu este competentă să-l completeze din oficiu.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art. 93, 95, 101 Cod de procedură penală și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală, argumentând clar concluziile sale, ținând cont de motivele expuse în pct. 6 din prezenta decizie.

În conformitate cu articolele 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursurile ordinare declarate de către avocatul Barbaroș Mihail în numele părților vătămate Bîrsa Stela, Gangan Andrei și Zabolotnîi Dumitru și de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Liliana, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 24 mai 2021, în cauza penală în privința lui *Prițcan Gherasim xxxxx* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată este pronunțată la **24 martie 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion